

λιτῆς τραπέζης, ὅπου τινὲς κυαθίσκοι θερμοῦ πόματος καὶ οὐγγαίαι ἄρτου, δύο δὲ δάκτυλοι οἴνου ἀρκούντων ὡς διέπουν. Εἰς δὲ τοὺς Παρισίους ἡ ζωηροτάτη μάστις κατ' οἶκον συναναστροφή ἄρχεται περὶ τὴν 7—8 ὥραν τῆς ἐσπέρας· κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον ἀντηγεῖ τὸ λιθόστρωμα τῶν ὀδῶν ὑπὸ τοῦ κρότου τῶν ὀχημάτων, τὰ ὅποια ἔσυραν τοὺς ἀβροδιαίτους Λουκούλους καὶ Κράτους ἀπὸ τῆς τραπέζης εἰς τὸ θέατρον, εἵματα δὲ τοὺς μεταφέρουσι πάλιν ἀπὸ τοῦ θεάτρου εἰς τὴν κλίνην. Ἀλλὰ τοῦ Βερολίνου τὰ θέατρα κλείονται περὶ τὰς 9, μετὰ ταῦτα δὲ γίνονται αἱ οἰκιακαὶ συνελεύσεις.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ Κυβέρνησις ζητεῖ πανταχοῦ τὴν οἰκονομίαν, λείπουσιν αἱ ἀνάσχοι θείσις. Τὰ παράσημα χορηγοῦνται μόνον χάριν τιμῆς, καὶ δικαίως σμηνύονται οἱ ταῦτα φέροντες. Εἰς δὲ τὴν Γαλλίαν ἐξ ἐναντίας πόσα τοιαῦτα κυανὰ τε καὶ ἐρυθρὰ διανέμονται ἀνώτως, ἐνῶ ἡ ἐξ αὐτῶν ἀποφορά ἔχει ἴσως νὰ διαθρήψῃ πολλὰς οἰκογενεῖας ἀπόρους. Μεταξὺ τῶν ἐν Βερολίῳ περιοδικῶν συγγραμμάτων, ἡ Ἑφημερίδα τοῦ Κράτους ἐξέχει κατὰ τὴν μετριότητα, τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν φιλαλήθειαν. κτλ.»

Οὕτως ἐπολιτεύοντο οἱ κάτοικοι τῆς Πρωσίας, αὐτάρκεις κατὰ τὸ φαινόμενον καὶ μακαρίζομενοι ἀλλ' ὅμως μετὰ τὴν ἐπανάστασιν ὁ λαὸς ἐξηγριώθη τοσοῦτον, ὥστε παρήλλαξε σχεδὸν διόλου ὁ χαρακτήρ του, καὶ κατήντησεν ἀγνώριστος (1).

Ἀλλὰ διατὶ ματαιοπονεῖτε ὦ Νεωτερισταί; Ἡ πίστις δὲν ἐπιβάλλεται εἰς τὸν νοῦν, δὲν ἀναγκάζει τὴν καρδίαν, δὲν ἐπιδέχεται ἀποδείξεις φυσικὰς καὶ λογικὰς τεκμήρια. Πρὶν ἀναβῆτε μέχρι τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ, κατέβητε εἰς τὴν τῶν ζώοντων· ἡ μάλλον ἐξηγριώσατε πλέον ἰκανῶς τὴν ἰδίαν ὑμῶν φύσιν, οὕτω δὲ ἐστρέψατε εἰς τὰ ἔξω τὴν προτοχὴν καὶ ἀπεβλέψατε μακρότερον. Ἐννοήσατε πόθεν ἡ διαφορὰ τῶν χρωμάτων; Πῶς διεκρίνεται τὸ λεῖον, τὸ τραχὺ, τὸ θερμὸν καὶ ψυχρόν; Πῶς δὲ διαγινώσκετε τοὺς διαφοροὺς χυμούς; Κατελαβετε τί τῶν ὀργάνων πρῶτον δίδει εἰς τὸ ἄλλα τὴν κίνησιν. Τοῦτου δὲ δοθέντος, ἐρευνήσατε πόθεν αὐτὸ τοῦτο τὴν ἔλαβεν; Ὁ σοφώτατος τῶν νεωτέρων σοφῶν ὁ Νεύτων, ἀπὸ ἐξήγησε τὰ φαινόμενα διὰ τῆς βαρύτητος, ἠδυνήθη νὰ εὕρῃ, ἢ νὰ παραστήσῃ τί ἐστὶν ἡ βαρύτης αὕτη; ἡ ἔλος κάτοχος ὑπὸ θαυμασμοῦ διὰ τὸ μέγα ἔργον τοῦ παντός καὶ τὴν ἀρμονίαν τῶν ὄντων, καὶ σχεδὸν θεόληπτος, ἀειρώθη ὅλος εἰς τὴν μελέτην τῶν ἱερῶν Γραφῶν; (2) Μῆπως ὑμεῖς τὸν ὑπερέβητε κατὰ τὴν βαθύνοιαν καὶ τὸ ὕψος τῶν ἀνακαλύψεων;

Ἄν ὁ λόγος, τὸν ὁποῖον ἐπικαλεῖσθε, σπάλλῃται πολυλάκις καὶ περὶ τὰ κοινὰ ταῦτα καὶ ἀνθρώπινα, οὔτε εὕρισκει πάντοτε τὴν αἰτίαν, οὔτε ὁδηγεῖ τὸν ἀνθρώπον ἀσφαλῶς, πῶς θέλετε, πῶς ἀπαιτεῖτε, πῶς

(1) Περὶ τοῦτου καὶ παρ' ἄλλων, καὶ παρὰ γὰρ τοῦ ἱατροῦ αὐτόπλου τοῦ Κ. Μ. Βεριέλλου ἐπ' ἐλθ. σοφορήθημεν.

(2) Θέλομεν δημοσιεύσει κατόπιν περίεργα τινα περὶ τοῦ Νευτώνος.

φαντάζεσθε, νὰ ἐπιβάλλῃ πλειότερον εἰς τὰ ἀνθρώπινα καὶ ὑπερφυῆ; ἐπειδὴ ὅμως ἐπιμένετε ἀρεύκτως ἀπορροῇ καὶ διὰ τοῦτο παντοιοτρόπως τὸν βασανίζετε ἐξίσταται διὰ τὴν ζέσιν τοῦ πάθους ἐκ τῆς ἰδίας φύσεως καθὼς ὁ οἶνος ἐκτρέπεται ὑπὸ τῆς θερμότητος. Παραφρονεῖ ἐπομένως καὶ αὐτός, καθὼς τὰ ἀθῶα διὰ, τὰ ὅποια ἀνοήτως παρ' ἡλικίαν τυραννοῦμεν τῆς μελέτης ἐξαντλοῦντες ἐράπαξ ἔλην τῆς γονιμότητος αὐτῶν τὴν οὐσίαν. Ὅταν δὲ οὕτω παραπαίῃ ἡ καταλήπτων ἐρωτώμενος ἐξ ἀνάγκης πρέπει νὰ ἐκκρίνηται συγκεχυμένα καὶ ἀσυνάρτητα α ἡζεις ἀπὸ οὐχ ἡζεις ἐν πολέμῳ. . . . Διότι ὅτε μὲν καὶ οὐκ ἔστι μὴ παραδέχεται τὴν ὕλην καὶ τὴν ὑπαρξίν αὐτῆς, οἶον ὁ Berkalay καὶ ἄλλοι, ὅτε δὲ νὰ μὴ ἐκκρίνηται αὐτοῦ οὐσίας, καθὼς ὁ Χιόμ, ἐν γένει ἡλικίαν ἀμφιβάλλει κατὰ πάντα καὶ περὶ ἐκτουτο καὶ περὶ ἄλλων.

Ἐπιτρέπεται βεβαίως εἰς τὸν τυχόντα νὰ διαμαρτυρῇ καὶ νὰ ἐπέχῃ ἄλλ' ὅταν αὐτὸς οὗτος στεφθεῖ τῆς ἀναγκαίας καὶ συνετῆς πεποιθήσεως, νὰ σκεπτικῇ τοὺς ἄλλους, ὑπάρχει φανερά μοχθηρία τῆς ἀκρίτου καὶ κρύπτῃ ἀφανδὸν τοὺς παραλογισμοὺς τῆς ἀληθείας, τοῦτο ὑπερβαίνει πάντα ὄρον ἀναισχυντικῆς ἀναισχυντικῆς. Ἄν πιστεύωσιν οἱ θεολογισταὶ ὅτι ἡ ἀληθεία ἀποκρύβεται μετὰ τῆς ἀθείας, ἃ δώσωσι πρῶτον τὸ παράδειγμα διατηροῦντες σιωπὴν ἂν δὲ, γαργαλιῶνται ἀπὸ τῆς δοξασίας τὸν πειρασμὸν ἐπιμένει ἀπελῶτως νὰ δημοσιεύωσι τοὺς παραλογισμοὺς τοῦλάχιστον ἃς ἐπιγράφωσι γενναίως εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ βιβλίου τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ Ἀδου «Lasciate speranza voi ch' entrate.»

Νέας τις ποτισμένος τῆς τοιαύτης ἀσεβείας τῆς ἀπὸ τῆς ἐναντίας, ἐνεφανίσθη εἰς ἐμβριθὴ τινα καὶ πεπαισμένος ἱερεὺς ζῆτων νὰ φιλονεικήσῃ μετ' αὐτοῦ περὶ τῆς ἀθείας· ἀλλ' ὁ ἱερεὺς τὸν διέκοψε λέγων ὅτι περὶ τῆς ἀθείας δὲν συνειλίξει νὰ φιλονεικῇ μεθ' ὁποιοῦδήποτε τοῦλάχιστον, ὑπέλαβεν ὁ νεανίας περιστρεφόμενος περὶ τῶν ποδῶν του, συγχώρησέν μοι νὰ τοῦλάχιστον ὅτι εἰμι ἄθεος. Τότε ὁ ἱερεὺς διαμαρτυρῶν, ἐξέταξεν ἀπὸ κεφαλῆς ἕως ποδῶν τὸν ἀπὸ πον' τί εὕρισκε παρὰ δόξον, καὶ μετὰ παρατήρησιν τὸν τὸν ἠρώτησεν ὁ εὐφυὴς· παρετήρησον ἀπὸ πον' ὁ ἱερεὺς, τὸ ζῶον, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται ἄθεος, ὅτι δὲν ἔτυχε ποτε νὰ τὸ ἰδῶ μέχρι τοῦδε.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ θρησκεία ὑπερβαίνει τὰ ὅρια τῆς ἐστημονικῆς ἐρεύνας, ὑπάρχει ἄρα γε ἄλλος πειρασμός, διὰ τὸν ὁποῖον τοσοῦτον οἱ νεωτερισταὶ ἐδάξοντο πρὸς ἀνατροπὴν αὐτῆς; Πολιτικὸν πειρασμὸν βεβαίως δὲν φαίνεται, ὅπου τὰ πράγματα ἐπέδειξαν ὅτι ἡ ἀσέβεια φέρει καὶ εἰς ἀναρχίαν καὶ ἐνδεῶς πῶς εἶναι δυνατόν τῶ ὄντι νὰ φοβῇται ὁ ἀνθρώπος ὅστις ἔπαυσε νὰ σέβηται αὐτὸν τὸν Θεόν; Μῆπως τοῦλάχιστον ἡ ἡλικία καὶ ἡ νομοθεσία λούονται κατὰ τι ἀπὸ τὰς νέας ἰδέας; Ἀλλὰ ἡλικίας καὶ τῶν νόμων στερεώτατον θεμέλιον ἀνιῶνται παντοῦ ἡ θρησκεία· διότι παριστάνουσα πρὸς τὸν παντοῦ τὴν θείαν δικαιοσύνην, εἰσχωρεῖ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐπιτηρεῖ καὶ ἐκ